

Detje Richard, „Modele Allemagne, 2012.

Preuzeto sa sajta:

<http://www.slobodnifilozofski.com/2012/02/richard-detje-modele-allemande.html>

Na njemačkom objavljeno na stranici sozialismus.de

U Francuskoj "Modèle Allemagne" ovih dana doživljava uskrснуće, no ne kao onaj "rajnski kapitalizam" koji je označavao socijalnu državu, uravnotežene industrijske odnose i uski splet banaka i poduzeća. Usponom financijskog kapitalizma ovaj je model postao prošlost.

Kad se danas govori o "Modèle Allemagne" misli se na tržište rada. Jer, dok razina nezaposlenosti u Europi doživljava rekordni rast, ona u Njemačkoj pada. Ovo bi bio slučaj čak i u siječnju 2012. da zaposlenost u graditeljstvu, poljoprivredi te u maloprodaji završetkom božićne kupovine, nije kao i svake godine opala pod utjecajem godišnjeg doba. Ipak, s 3,082 milijuna registriranih nezaposlenih postignuta je najniža razina siječnjaške nezaposlenosti u zadnjih 20 godina, a paralelno je s tim zaposlenost dosegla najvišu razinu od 41,6 milijuna.

U prijevodu "Modèle Allemagne" znači konkurentnost kroz preuređenje tržišta rada. Ukratko, radi se o reformi Agenda 2010. Ovako je i zaboravljeni Gerhard Schröder ponovno došao na svoje kad je, umjesto da prisustvuje otvorenju naftovoda ili plinovoda u ime firme Gasprom, s francuskim predsjednikom večerao u Elizejskoj palači, za što se zahvalio vrijeđanjem socijalista: "Kao tajnik socijalističke partije Francois Holland usko je surađivao s Oskarom Lafontaineom, ne sa mnom."

I doista, "Hartz"-zakoni kao središnja sastavnica Agende 2010 ostavili su duboki trag na njemačko tržište rada. Njemačka drži europski rekord sa 7,8 milijuna minimalnih plaća u kategoriji "Siromaštvo unatoč poslu". Čak 560.000 stalno zaposlenih zarađuje manje od minimuma potrebnog za preživljavanje, tako da svoju plaću moraju povećavati kroz naknade Hartz IV. Među te osobe spada svaki deseti radnik na posudbi. To i 7 milijuna niskoplaćenih privremenih poslova oslobođenih od poreza opterećuju socijalne blagajne svake godine – svi se u velikoj mjeri trude plaćati što niže subvencije. Tako funkcionira novi "Modèle Allemagne".

U ovom je režimu tržišta rada nastalo dvoklasno društvo među nezaposlenima. S jedne su strane kratkoročno nezaposleni koji imaju šanse za novo zaposlenje, iako pod lošijim uvjetima – posao sve manje odgovara kvalifikacijama i podrazumijeva sve niže dohotke. Protagonisti ovog modela to nazivaju fleksibilnošću, no misle na povećanu spremnost na ustupke.

S druge se strane nalaze dugoročni primatelji pomoći Hartz IV, kojih je prema nedavno revidiranoj procjeni njemačkog zavoda za zapošljavanje 1,056 milijuna. Ta bi brojka bila puno veća da se nisu uzimala u obzir filtriranja statističkih podataka zbog kojih je 105.000 nezaposlenih u dobi između 55 i 64 godina izuzeto iz statistike.

Uz to dvoklasno društvo nastalo je novo troklasno: stalno zaposleni, radnici na posudbi, radnici koji rade na jednokratne ugovore.

Godinama je širenje rada na posudbu bilo na rasporedu kadrovskog menadžmenta poduzeća. U krizi 2009. ovo je bila fleksibilna rezerva – brzo otpustiti, no brzo se ponovno pokrenuti. U rujnu 2011. izbrojeno je 910 000 radnika na posudbu u njemačkim poduzećima,

u međuvremenu bi ih moglo biti milijun. Nakon uvođenja minimalne plaće za radnike na posudbi, Sindikat radnika u metalurgiji u trenutačnim pregovorima o tarifama traži i da se proširi suodlučivanje u radničkim vijećima, kako bi se ova ekspanzija zaustavila i rad na posudbu sveo na ono, zbog čega je nekoć stvoren: da se politikama o zapošljavanju izjednače izvanredni višak u proizvodnji i narudžbi, a ne da služi kao nadomjestak za stalno zaposlenje.

Nova agenda je zaposlenje na jednokratne ugovore koje brzo raste, pogotovo u automobilskoj industriji koja danas još uvijek ostvaruje rekordne prodaje. Jednokratni ugovori još su manje regulirani, a minimalna plaća uopće ne postoji.

Primjer BMW-a u Leipzigu: polovica od 5.000 zaposlenih dolazi iz tvrtki koje posluju na jednokratne ugovore. Između ostalog "200 zaposlenih u uslužnoj tvrtki WISAG u jednoj dvorani sastavljaju osovine, ni stotinu metara udaljeni od BMW-ove montažne vrpce. Podići pogonsko vratilo i prijenosnik. Spojiti ih vijkom. Sve u 67 sekundi. U prosjeku imaju 33 godine. Dulje njihove kosti ne bi izdržale." Štos je u tome što uslužna tvrtka WISAG, koja je u početku bila tvrtka za čišćenje zgrada, radi u ime proizvođača automobilskih dijelova ThyssenKrupp koja s BMW-om ima ugovor o proizvodnji osovine i u tu je svrhu zaposlila tvrtku WISAG kao poduzeće koje se bavi ugovornim radom. Jer za zaposlenike na jednokratni ugovor ne vrijedi plaća utvrđena kolektivnim ugovorom sindikata radnika u metalurgiji koju radnici na posudbu mogu tražiti od BMW-a.

Primjer Audija u Ingolstadtu: tu se jednokratni ugovori već godinama koriste u području informatike i inženjerstva, pri čemu postoji ravnoteža između eksternih i internih radnika. Brojki koje bi bile približno pouzdane - nema. Jednokratni ugovori nisu prijavljeni kadrovskim odjelima, već se vode kao materijalni troškovi. I u Audiju u Ingolstadtu radnici na posudbu plaćeni su kao stalni radnici. Radnici s jednokratnim radnim ugovorom pak mjesečno zarađuju 500 do 800 eura na mjesec manje s radnim tjednom koji traje 40, a ne 35 sati. Bonovi ili sudjelovanje u dobiti - koji su iznosili 6 500 eura za 2012. - za njih ne postoje. Nemaju pravo ni na mirovinsko osiguranje niti na mjesto u vrtiću u sklopu tvrtke. Nemaju pravo na subvencije u menzama i moraju plaćati dvostruku cijenu.

U Ingolstadtu već postoji više zaposlenih na jednokratni ugovor nego na posudbu, tako da predstavnik sindikata radnika u metalurgiji s punim pravom može reći: "Stanje na tržištu rada potpuno se poremetilo."

BMW i Audi samo su primjeri. Jednokratni ugovori nisu karakteristični samo za metalnu i elektrotehničku industriju. Prema procjenama Sindikata za prehrambenu i ugostiteljsku industriju, do 90% zaposlenih u klaonicama radi na temelju jednokratnih ugovora, s radnim vremenima koja traju od 12 do 16 sati. Ova praksa već dugo vlada u graditeljstvu. Tamo je gotovo nemoguće naći poduzeća koja rade bez jednokratnih ugovora.

"Koliko je teško boriti se protiv ove uhodane prakse, morao je nedavno iskusiti čelnik sindikata za građevinu Klaus WieseHügel. Sindikat je sudjelovao u izgradnji stambenog bloka u Heidelbergu. U natječaju za građevinsku tvrtku uvjet je bio - bez jednokratnih ugovora. Nakon višemjesečne potrage, jedno se poduzeće odlučilo prihvatiti taj uvjet. Kad su radovi počeli, WieseHügel je malo istraživao o toj tvrtki. Saznao je da na gradilištu sindikata zbilja nitko nije radio pod jednokratnim ugovorom. No tvrtka je sve stalne zaposlenike povukla s drugih gradilišta i tamo ih potpuno nadomjestila radnicima na jednokratni ugovor."

"Modèle Allemagne" u praksi – ne pokušavajte kod kuće.

S njemačkog prevela Maja Matić